

Antisemitisch schelden in Nederlandse politiebesteden

Antisemitisme is al vanaf de start dat wij met behulp van politiebesteden onderzoek doen naar discriminatie, racisme en antisemitisme in Nederland, een vast onderdeel van onze rapportage.

We kijken feitelijk naar verschillende onderdelen. Enerzijds het 'intentioneel' antisemitisme, waarmee we bedoelen dat de dader kennis had van het feit dat het slachtoffer een joodse achtergrond heeft en daarop inspeelt met beledigingen, of geweld, of vernielingen, of een combinatie van deze vormen.

Op zich komt deze vorm vrij weinig voor in de politiebesteden, in de periode 2010-2016 jaarlijks tussen 20 en 80 incidenten, maar het zijn allemaal zaken waarbij het duidelijk was dat de dader iets tegen personen met een joodse achtergrond in het algemeen heeft of tegen deze (joodse) persoon in het bijzonder, waarbij de joodse achtergrond gebruikt wordt om te beledigen.

Een ander interessant gegeven betreft het schelden waarbij het woord 'jood' als scheldwoord wordt gebruikt. Hoewel er natuurlijk altijd mensen zijn die geen flauw idee hebben wat het woord 'jood' betekent en het gewoon lekker vinden 'bekken' om als scheldwoord te gebruiken, kunnen we er van uitgaan dat de meeste mensen die dat woord als scheldwoord gebruiken in elk geval niet positief tegenover joodse mensen staan. Hoewel ook de voetbalcontext geregeld een rol speelt, waarbij aanhangers van Ajax worden uitgescholden voor 'jood'. Maar ook voor die context geldt dat iedereen met een beetje historisch besef zou moeten weten dat daarmee eveneens een bepaalde groep beledigd wordt, en dat degenen die dat woord gebruiken dus eerder negatief dan positief tegenover joodse mensen staan.

De ontwikkeling van het gebruik van het scheldwoord 'jood' (vaak in combinatie met 'kut-' of 'kanker-'), laat zien dat er langzaam een terugloop in het gebruik van deze woorden te zien is. In 2010 zagen we nog 1200 van dergelijke incidenten, in 2011 waren dat er 1100 in 2012 nam het verder af naar ruim 900, in 2013 ruim 850 incidenten en in 2014 ruim 700 incidenten, in 2015 was sprake van een heel forse teruggang naar ruim 400 incidenten waarna het in 2016 weer fors toenam tot ruim 750 incidenten. In de nieuwe data van 2017 zien we echter weer een verdere afname. Dus het lijkt alsof dit type scheldwoorden langzaam steeds minder gebruikt worden.

Wanneer we dit bijvoorbeeld vergelijken met andere scheldwoorden, dan blijkt uit eerder onderzoek dat het meest gebruikte (en geregistreerde) scheldwoord in de politiebesteden '...hoer' is, meestal in combinatie met 'kut' of 'kanker'. Jaarlijks komt dit bij ongeveer 11.000 incidenten voor, dit aantal is over de jaren heel constant (vanaf 2010). Een ander scheldwoord dat in discriminatoir verband veel gebruikt wordt is ('kut-' of 'kanker-')'homo'. Ook het aantal incidenten waarbij dit woord wordt gebruikt is heel constant, namelijk rond de 1.500 incidenten per jaar. Hierbij geldt, net als bij scheldincidenten met het woord 'jood', dat dit in ongeveer 60% van de gevallen tegen de politie of BOA's wordt gebruikt. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de 'hoer' scheldincidenten of racistische scheldincidenten, die maar in 0,5% ('hoer') tot 10% (racistisch schelden) van de gevallen tegen de politie of BOA's worden gebruikt.

Om een en ander beter in perspectief te plaatsen, scheldwoorden ten aanzien van andere geloofsrichtingen (christelijk, protestants, katholiek, islam/moslim) komen heel weinig voor. In de laatste paar jaar ging het ten aanzien van de islam/moslims om ongeveer 100 incidenten per jaar, waarbij overigens de laatste 2 jaar, minder dan 40 incidenten zijn geregistreerd. Een heel 'gewoon' scheldwoord als 'klootzak' bijvoorbeeld, komt jaarlijks bij ongeveer 7.000 incidenten voor. Maar ook andere 'gewone' woorden komen heel weinig voor als scheldwoord, zo komt 'boer' (al of niet in combinatie met 'kut' of 'kanker') ook maar bij ongeveer 30 incidenten per jaar voor.

Wat we kunnen concluderen is dat de benaming van een relatief heel kleine gemeenschap in Nederland, als de Joodse gemeenschap (45.000 mensen), relatief heel veel als scheldwoord wordt gebruikt. Het gebruik ervan is overigens meestal volkomen willekeurig, waarbij het voor een groot deel de politie (of BOA's) betreft waartegen het wordt gebruikt.

Ongeveer 5% van de antisemitische scheldincidenten wordt geuit tegen een joods iemand. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld het moslimschelden of het racistisch schelden, wat vrijwel altijd tegen iemand van het islamitisch geloof (hoofddoek) of iemand van niet-Westerse herkomst wordt gebruikt.

Dus hoewel de teruggang in het gebruik van het woord 'jood' als scheldwoord, positief is te noemen, moeten we niet al te optimistisch hierover zijn. Hoe moeilijk het is om dergelijk taalgebruik uit te bannen, blijkt bijvoorbeeld uit het gebruik van het woord 'neger' in scheldwoorden. In het normale taalgebruik wordt het woord 'neger' al langere tijd niet meer gebruikt, echter bij de racistische scheldincidenten wordt nog in één derde van de gevallen het woord ('kut-' of 'kanker-') 'neger' gebruikt.

Bas Tierolf

Senior onderzoeker

Verwey-Jonker Instituut